

Kanttorin virat ja päätös niihin vaadittavista tutkinnoista

Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa on kolme erilaista kanttorinvirkaa. Yleisin virka seurakunnissa on ylempää korkeakoulututkintoa edellyttävä virka (nk. B-virka). Laajaa yliopistotutkintoa edellyttävässä virassa (nk. A-virka) vaaditaan yleensä valmiuksia korkeatasoiseen taiteelliseen toimintaan ja se on tuomiokirkkoseurakunnissa pakollinen virka. Kolmas virka on muuta kirkkohallituksen hyväksymää tutkintoa edellyttävä virka (nk. C-virka). Kuhunkin virkaan on erilaisia koulutuspolkuja.

Kirkkohallitus antoi nykyisin voimassa olevan säädöksen kanttorinvirkaan vaadittavista tutkinnoista 8.12.2015 perustuen piispainkokouksen 9.2.2010 antamaan päätökseen. Siinä määritellään, mitä opintoja kanttorinvirkoihin vaadittaviin tutkintoihin tulee sisältyä ([KS 123, 1 §](#)). Siihen sisältyvät myös kaikki aikaisemmat kelpoisuudet.

Tutkinto – tutkintokokonaisuus – koulutuspolku

Tutkinnolla tarkoitetaan kelpoisuussäädöksessä yhtäältä kirkkohallituksen määrittelemää tutkintokokonaisuutta, toisaalta koulutusjärjestelmän mukaista tutkintoa (ammattikorkeakoulu-, kandidaatin, maisterin, lisensiaatin tai tohtorin tutkinto). Kirkkohallituksen määrittelemä tutkinto on pikemminkin koulutuspolku tai tutkintokokonaisuus kuin tutkinto.

Nykyisessä tutkintojärjestelmässä ylempää korkeakoulututkintoa ja laajaa yliopistotutkintoa edellyttävien kanttorinvirkojen kelpoisuudet koostuvat vähintään kahdesta tutkinnosta, alemmasta ja ylemmästä korkeakoulututkinnosta. Kirkkohallituksen päätöksen 1 §:n mukaisten opintojen tulee sisältyä yhteensä näihin tutkintoihin. Nämä opinnot sisältyvät yleisimmin kokonaan kirkkomusiikin suuntautumisvaihtoehdon mukaan suoritettuun kulttuurialan ammattikorkeakoulututkintoon, kirkkomusiikki pääaineena suoritettuun musiikin kandidaatin tutkintoon, tai kirkkomusiikki pääaineena suoritettuun musiikin maisterin tutkintoon. Musiikkikasvatus pääaineena suoritettuun musiikin kandidaatin ja maisterin tutkintoon ne on mahdollista sisältyä yhteensä. Vain pieni osa näistä opinnoista voi sisältyä musiikkikasvatus pääaineena suoritettuun filosofian (Jyväskylän yliopisto) tai kasvatustieteen maisterin (Oulun yliopisto) tutkintoon tai ylempään ammattikorkeakoulututkintoon, koska erityisiä kirkkomusiikin opintoja on voinut suorittaa ainoastaan Sibelius-Akatemian kirkkomusiikin oppiaineessa sekä Oulun ja Tampereen ammattikorkeakouluissa ja Yrkeshögskolan Noviassa.

Soveltamisohjeen tutkintonimiketaulukossa on lueteltu tutkintonimikkeet vuodesta 1951 lähtien. Tutkintonimikesarakkeesta voi katsoa, mihin virkaan ko. tutkinto on antanut kelpoisuuden ja milloin. Piispainkokouksen päätöksen vuodelta 1994 ([Kirkon säädöskokoelma nro 66](#)) mukaisia vaihtoehtoja nk. A-virkaan ei ole taulukkoon eritelty, vaan ne pitää katsoa kyseisestä säädöksestä.

Tutkintotaulukko

Kun tutkitaan tutkintotodistuksia, joista kelpoisuuslauseke tai kelpoisuuslausunto puuttuu, voi apuna käyttää soveltamisohjeessa olevaa tutkintotaulukkoa. Tutkintotaulukossa on käytetty mahdollisimman tiiviitä muotoja monimutkaisista kokonaisuuksista, jolloin nekin saattavat olla tulkittavissa myös väärin.

Esimerkiksi taulukon kohdassa 30 ”Musiikin lisensiaatin tai tohtorin tutkinto” mainittujen opintojen tulee sisältyä koko tutkintokokonaisuuteen, jonka ylimpänä tutkintona on lisensiaatin tai tohtorin tutkinto.

Kohta 25 ”[Kirkon säädöskokoelma nro 66:n](#) mukaiset vaihtoehdot”: Piispainkokouksen päätös kelpoisuuteen vaadittavista tutkinnoista vuodelta 1994 mahdollisti A-tasosuorituksen lisäksi sen vaihtoehdon, että henkilö on suorittanut kahdet urkujensoittoon, lauluun, kuoronjohtoon, projektiin tai kirkkomusiikin tutkimukseen painottuvat syventävät opinnot (siis käytännössä joko kaksi tasosuoritusta 4 tai tasosuoritus 4 ja tutkielma) ja kaksi tasosuoritusta 3 tietyin lisäedellytyksin. Tässä yhteydessä käytetyt nimikkeet Kuoronjohto 4, Laulu 4, Urut 4 vastaavat tasosuorituksia Kuoronjohto/Laulu/Urut B.

Kelpoisuuslauseke

Koska KS 123, 1 §:n määrittämät kelpoistavat opinnot eivät yleensä voi kokonaan sisältyä musiikkikasvatus pääaineena suoritettuun filosofian tai kasvatustieteen maisterin tutkintoon, ylempään ammattikorkeakoulututkintoon, eivätkä usein myöskään musiikkikasvatus pääaineena suoritettuun musiikin maisterin tutkintoon, oppilaitos ei voi kirjoittaa kelpoisuuslauseketta näihin tutkintotodistuksiin. Tällöin kelpoisuus kanttorinvirkaan todetaankin toisessa tutkintotodistuksessa eli ammattikorkeakoulun tai musiikin kandidaatin tutkintotodistuksessa, ja maisterin tutkinto ikään kuin korottaa kelpoisuuden ylempää korkeakoulututkintoa tai laajaa yliopistotutkintoa edellyttäväksi.

Terminologiset muutokset

Tutkintojen kelpoisuuden arviointia vaikeuttavat tutkintonimikkeiden, oppilaitosten ja oppiaineiden nimien monet muutokset vuosien varrella. Sibelius-Akatemia on nykyisin Taideyliopiston Sibelius-Akatemia ja kirkkomusiikkiosasto tai kirkkomusiikin koulutusohjelma on kirkkomusiikin oppiaine tai pääaine.

Laajaa yliopistotutkintoa edellyttävään virkaan liittyviä kysymyksiä

Kirkkohallituksen päätöksen (KS 123) 3 §:ssä käytetään ilmaisua ”kirkkomusiikin harjoittamiseen liittyvä tai sitä tukeva”. Perinteisesti tällä on tarkoitettu kuoron- tai musiikinjohtoa, laulua ja urkujensoittoa, mutta uusi säädös antaa mahdollisuudet laajemmalle tulkinnalle. Piispainkokouksen asettama kanttorityöryhmä on mietinnössään vuonna 2007 linjannut, että kirkkomusiikin harjoittamiseen liittyviä tai sitä tukevia opintoja ovat esittävän säveltaiteen, jazzmusiikin, kansanmusiikin, laulumusiikin, musiikkikasvatuksen, orkesterin- ja kuoronjohton, sävellyksen ja musiikinteorian tai taidehallinnon koulutusohjelmissa suoritettavat opinnot. Mainittujen alojen opinnot vastaavat seurakuntien tarpeisiin sekä musiikkikasvatuksen taitojen osaamisesta että erilaisten musiikkityövälineiden käytöstä.

Lisäksi piispainkokouksen asettamien kelpoisuusvaatimusten mukaan laajaa yliopistotutkintoa edellyttävään kanttorinvirkaan kelpoisuuden antaa ”musiikin lisensiaatin tai musiikin tohtorin tutkinto, jonka sisältö liittyy kirkkomusiikin harjoittamiseen tai tukee sitä.” Tämän yksityiskohtaisemmin tutkintoja ei säädöksessä määritellä, vaan se edellyttää tapauskohtaista harkintaa. Säädös rajaa kuitenkin tässä kohden ulkopuolelle muut kuin musiikin yliopistotutkinnot.

Piispainkokouksen helmikuussa 2011 antaman tarkennuksen mukaan pelkkä ylin tasosuoritus A ei riitä antamaan kelpoisuutta laajaa yliopistotutkintoa edellyttävään virkaan, vaan opinnoilla tarkoitetaan kaikkia tasosuoritukseen A liittyviä opintoja. ([PK-pöytäkirja 8.–9.2.2011, s. 59: Tarkennuksia piispainkokouksen antamaan säädökseen, KS 108](#))

Tasosuorituksesta A todetaan uudella tavalla 1.8.2010 lähtien:

3§ 1) 2 §:n 1 kohdassa tarkoitetun tutkinnon lisäksi tai siihen sisältyen

a) Sibelius-Akatemian perustutkinnon ylimmällä, tasolla A suoritettut kuoronjohdon, laulun tai urkujensoiton opinnot;

2) Ennen 1.8.2010 suoritettu:

c) Sibelius-Akatemiassa kirkkomusiikin harjoittamiseen suoraan liittyvän tai sitä tukevan musiikin maisterin tutkinnon **lisäksi** Sibelius-Akatemiassa tasolla A suoritettu tutkinto ja siihen liittyvät opinnot tai ...”

Jälkimmäinen perustuu piispainkokouksen päätökseen vuodelta 1994, jonka intentio on, että myös musiikin maisterin tutkintoon sisältyvä – eikä ainoastaan sen lisäksi suoritettu – tasosuoritus A ja siihen liittyvät opinnot antavat kelpoisuuden.

Virantäyttö

Seurakunnassa on hyvä pohtia auki julistettavan viran tehtävänkuvaa. Erityisesti silloin, kun seurakunnassa on useita kanttorin virkoja, on mahdollista pohtia tehtävänkuvien ja osaamisalueitten suhdetta toisiinsa niin, että ne yhdessä muodostavat mahdollisimman laajan ja monipuolisen osaamiskentän. Mikäli virantäytössä halutaan painottaa jotain osaamisaluetta, tulee sen näkyä hakuilmoituksessa. Kuitenkin jokainen, jolla on kelpoisuus kyseiseen virkaan, tulee kelpoiseksi todeta, vaikka viran osaamista tukevia opintoja tai työkokemusta ei hakijalla olisikaan.

Usein kanttorin virantäytön yhteydessä järjestetään haastattelun lisäksi osaamista selvittävä näyte. On suositeltavaa käyttää kanttorinviran asiantuntijaa näytteiden suunnittelussa, jotta ne todella tuovat esiin sitä osaamista, mitä etsitään, sekä ovat oikeudenmukaiset ja yhdenvertaiset kaikille hakijoille. Näytteiden kuuntelussa on tärkeää myös käyttää asiantuntijaa.

Kirkon säädöskokoelma 123, pykäläkohtaista tarkastelua

1 § Kanttorinvirkaan vaadittavan tutkinnon sisältö

Kanttorinvirkaan vaadittavan tutkinnon, joka suoritettu 31.7.2010 jälkeen tulee sisältää:

- 1) jumalanpalvelusmusiikin, kirkollisten toimitusten ja seurakunnan tilaisuuksien musiikin opintoja, joihin sisältyy eri tyylein toteutettavia lauluun, musiikinjohtoon ja urkujensoittoon sekä soittimien hoitoon ja huoltoon liittyviä opintoja, yhteensä vähintään 90 opintopistettä;
- 2) raamattutietoon, kirkon tunnustukseen ja jumalanpalveluselämään liittyviä teologisia opintoja vähintään 10 opintopistettä;
- 3) rippikouluopetukseen ja musiikkikasvatukseen seurakunnassa liittyviä pedagogisia opintoja yhteensä vähintään 10 opintopistettä;
- 4) vähintään 20 opintopisteen kokonaisuus, johon sisältyy kirkkomusiikin soveltavia opintoja sekä päätoiminen ohjattu harjoittelu Suomen evankelis-luterilaisen kirkon seurakunnassa.

Tutkinnon lisäksi tulee suorittaa 1 momentissa tarkoitetut opinnot, jolleivät opinnot ole sisältyneet suoritettuun tutkintoon.

Tässä pykälässä määritellyt opinnot tulee sisältyä kaikkiin pykälissä 2-4 eriteltyihin kanttorin virkoihin vaadittaviin tutkintoihin. Opintojen tulee olla korkeakouluopintoja. Pääsääntöisesti oppilaitoksissa opintoja ei voi tehdä tutkintojen ulkopuolella. Nämä opinnot voidaan kokonaisuudessaan suorittaa ainoastaan kirkkomusiikkikoulutuksissa Taideyliopiston Sibelius-Akatemiassa ja ammattikorkeakouluissa.

2 § Ylempää korkeakoulututkintoa edellyttävä kanttorinvirka

Kirkkojärjestyksen 6 luvun 6 §:n tarkoitettua ylempää korkeakoulututkintoa edellyttävään kanttorinvirkaan antavat kelpoisuuden seuraavat tutkinnot tai opinnot:

- 1) 31.7.2010 jälkeen suoritettu:
  - a) musiikin maisterin tutkinto;
  - b) filosofian tai kasvatustieteen maisterin tutkinto, jossa pääaineena on musiikkikasvatus;
  - c) kulttuurialan ylempi ammattikorkeakoulututkinto (muusikko ylempi AMK).
- 2) Ennen 1.8.2010 suoritettu:
  - a) kanttori-urkurin tutkinto;
  - b) Sibelius-Akatemian vuosina 1993–1995 järjestämä kelpoistamiskoulutus;
  - c) Sibelius-Akatemian kirkkomusiikin koulutusohjelman evankelis-luterilaisen suuntautumisvaihtoehdon mukaisesti 31.7.1995 mennessä suoritettu musiikin kandidaatin tutkinto tai kyseisessä koulutusohjelmassa sen jälkeen suoritettu musiikin maisterin tutkinto.

1. pykälässä määritellyt opinnot tulee sisältyä tässä pykälässä määriteltyyn kanttorin viran tutkintoon.

Ylempää korkeakoulututkintoa edellyttävää kanttorinvirkaa pidetään perusvirkana, joka seurakunnassa tulisi olla, ja siksi se mainitaan ensimmäisenä.

Ylemmän korkeakoulututkinnon suorittamisen edellytyksenä on aina alemman korkeakoulututkinnon suorittaminen sitä ennen. Tässä tutkinnolla tarkoitetaan tutkintokokonaisuutta, opintopolkua, jonka ylimpänä tutkintona on maisterin tutkinto tai ylempi AMK-tutkinto. Ylempi korkeakoulututkinto ei yleensä yksistään sisällä kaikkia 2 §:n opintoja, vaan ne sisältyvät joko kokonaan alempaan korkeakoulututkintoon tai sekä alempaan että ylempään yhdessä. Jos kelpoisuus saadaan vaikkapa FM- tai KM-tutkinnon (musiikkikasvatus pääaineena) kautta, on edellytyksenä, että suoritettu alempi korkeakoulututkinto sisältää 1 §:n opinnot, koska Oulun tai Jyväskylän yliopistot eivät anna juuri lainkaan 1 §:n opintoihin liittyvää koulutusta.

3 § Laajaa yliopistotutkintoa edellyttävä kanttorinvirka

[Kirkkojärjestyksen 6 luvun 6 §:n](#) tarkoitettua laajaa yliopistotutkintoa edellyttävään kanttorinvirkaan antavat kelpoisuuden seuraavat tutkinnot tai opinnot:

- 1) 2 §:n 1 kohdassa tarkoitetun tutkinnon lisäksi tai siihen sisältyen
  - a) Sibelius-Akatemian perustutkinnon ylimmällä, tasolla A suoritettut kuoronjohton, laulun tai urkujensoiton opinnot;
  - b) edellä mainitussa alakohdassa tarkoitettuja opintoja vastaavat, kirkkomusiikin harjoittamiseen suoraan liittyvät tai sitä tukevat, muussa koulutusohjelmassa suoritettut musiikin maisterin tutkinnon pääaineopinnot;
  - c) musiikin lisensiaatin tai musiikin tohtorin tutkinto, jonka sisältö liittyy kirkkomusiikin harjoittamiseen tai tukee sitä.
- 2) Ennen 1.8.2010 suoritettu:
  - a) Sibelius-Akatemiassa kanttoriurkurin tutkinnon lisäksi suoritettu diplomitutkinto kuoronjohdossa, laulussa tai urkujensoitossa taikka musiikinjohtajan tutkinto kirkkomusiikkiosastossa;
  - b) Sibelius-Akatemian kirkkomusiikin koulutusohjelman evankelis-luterilaisen suuntautumisvaihtoehdon mukaisesti 31.7.1995 mennessä suoritettu musiikin kandidaatin tutkinto tai sen jälkeen suoritettu musiikin maisterin tutkinto sekä sen lisäksi piispainkokouksen 21 päivänä syyskuuta 1994 kanttorin virkaan vaadittavista tutkinnoista antaman päätöksen (kirkon säädöskokoelma nro 66) 3 §:ssä määritellyt lisäopinnot (Piispainkokouksen 21.9.1994 antaman päätöksen 3 § on tämän päätöksen liitteenä) 31.7.2005 mennessä suoritettuina;
  - c) Sibelius-Akatemiassa kirkkomusiikin harjoittamiseen suoraan liittyvän tai sitä tukevan musiikin maisterin tutkinnon lisäksi Sibelius-Akatemiassa tasolla A suoritettu tutkinto ja siihen liittyvät opinnot tai

kirkkomusiikin harjoittamiseen suoraan liittyvä tai sitä tukeva toisen maisterin tutkinto, lisensiaatin tutkinto tai tohtorintutkinto.

1. pykälässä määritellyt opinnot tulee sisältyä tässä pykälässä määriteltyyn kanttorin viran tutkintoon.

Mitä ovat kirkkomusiikin harjoittamiseen suoraan liittyvät tai sitä tukevat musiikin maisterin tutkinnon pääaineopinnot tai tohtorin tai lisensiaatin tutkinnot? Perinteiset pääainevaihtoehdot ovat kuoronjohto, laulu ja urkujensoitto. Seurakunnassa tulee virkaa täytettäessä pohtia, mitä viran tehtävänkuva on, ja sen jälkeen pohtia, millaiset opinnot parhaiten siihen antavat osaamista. Seurakunnan omaan harkintaan siis jää, millaisen pääaineen katsotaan antavan kelpoisuuden juuri kyseiseen virkaan. Ovatko ne edellä mainittujen lisäksi jazz- tai kansanmusiikki, musiikkikasvatus, pianonsoitto, sävellys, jne.? Tehtävän sisältö siis määrittää, mitä osaamista edellytetään.

Piispainkokouksen helmikuussa 2011 antaman tarkennuksen mukaan pelkkä ylin tasosuoritus A ei riitä antamaan kelpoisuutta laajaa yliopistotutkintoa edellyttävään virkaan, vaan opinnoilla tarkoitetaan kaikkia tasosuoritukseen A liittyviä opintoja. (PK-pöytäkirja 8.–9.2.2011, s. 59: Tarkennuksia piispainkokouksen antamaan säädökseen, KS 108)

4 § Muuta piispainkokouksen hyväksymää tutkintoa edellyttävä kanttorinvirka

Kirkkojärjestyksen 6 luvun 6 §:n tarkoitettua muuta tutkintoa edellyttävään kanttorinvirkaan antavat kelpoisuuden seuraavat tutkinnot tai opinnot:

1) 31.7.2010 jälkeen suoritettu:

- a) kulttuurialan ammattikorkeakoulututkinnon, muusikon (AMK) tutkinto;
- b) kirkkomusiikin koulutusohjelmassa suoritettu musiikin kandidaatin tutkinto.

2) Ennen 1.8.2010 suoritettu:

- a) Kirkon jumalanpalvelus- ja musiikkitoiminnan keskuksen 1980-luvulla järjestämä alimman asteen kanttorin tutkintoon johtanut poikkeuskoulutus;
- b) 31.7.2007 mennessä suoritettu konservatorion kirkkomuusikon tutkinto tai vastaava näyttötutkinto;
- c) 1.8.1995–31.7.2003 Sibelius-Akatemiassa suoritettu musiikin kandidaatin tutkinto;
- d) kirkkomusiikin suuntautumisvaihtoehdon mukainen kulttuurialan ammattikorkeakoulututkinto (muusikko AMK);
- e) tutkinto tai opinnot, jotka antavat kelpoisuuden ylempää korkeakoulututkintoa tai laajaa yliopistotutkintoa edellyttävään kanttorinvirkaan.

1. pykälässä määritellyt opinnot tulee sisältyä tässä pykälässä määriteltyyn kanttorin viran tutkintoon. Henkilöllä voi olla kirkkomusiikki pääaineena suoritettu musiikin kandidaatin tutkinto, mutta se ei välttämättä sisällä 1 §:n määrittämiä opintoja, jolloin tutkinto ei myöskään tuota kelpoisuutta.

5 § Ulkomailla suoritettut tutkinnot

Ulkomailla suoritettujen musiikin tutkintojen ja opintojen tunnustamisesta, rinnastamisesta ja hyväksymisestä päättää kirkkohallitus siten kuin siitä kirkkolaisissa ja kirkkojärjestyksessä säädetään.

6 § Voimaantulo

Tämä päätös tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 2010.

Tällä päätöksellä kumotaan piispainkokouksen 14 päivänä helmikuuta 2006 antama päätös kanttorin virkaan vaadittavista tutkinnoista (kirkon säädöskokoelma nro 104).

Tätä päätöstä sovelletaan kanttorinvirkaan, jonka täyttämisestä tehdään päätös tämän päätöksen

voimaantulon jälkeen.

Tämän päätöksen voimaantulo ei vaikuta jo virassa olevien kanttoreiden kelpoisuuteen.

Opiskelijaan, joka on aloittanut opinnot ennen tämän päätöksen voimaantuloa, voidaan soveltaa heinäkuun 31 päivään 2011 saakka tämän päätöksen voimaan tullessa voimassa olleita määräyksiä.

Kelpoisuus määräytyy sen mukaan, minkä säädöksen voimassa ollessa tutkinto on suoritettu. Esimerkiksi mikäli henkilö on suorittanut tutkintokokonaisuuden Kirkon säädöskokoelma nro 66:n voimassa ollessa, ja on sen mukaan silloin ollut kelpoinen A-virkaan, on hän sitä edelleenkin.